

ספרות עברית וכללית

על פי תוכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון: שירה (שירים מן המחצית השנייה של המאה ה-20 בנושא "זהויות")
25 נקודות (1x25)

פרק שני: דרמה
40 נקודות (1x40)

פרק שלישי: ספרי קריאה
35 נקודות (1x35)

סה"כ - 100 נקודות

שלושת הפרקים בבחינה הם **חובה**.

ענה על שאלה אחת בכל אחד מן הפרקים.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימת יצירות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.

(2) אין להדגים באמצעות אותה יצירה בתשובות שונות.

(3) שים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

(4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.

לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, כימודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כגיטטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "מיטתה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה יגולל לגורם לפחילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — שירה

שירים מן המחצית השנייה של המאה ה-20 בנושא "זהויות"

(25 נקודות)

יננה על אחת מן השאלות 1-4.

1. קרא את השיר שלפניך, ויננה על השאלה שאחריו.

שיר פטרייטי / רוני סומק

אני עיראקי־פיג'מה, אשתי רומניה
והבת שלנו היא הגנב מבגדאד.
אמא שלי ממשיכה להרתים את הפרת והחדקל,
אחותי למדה להכין פירושקי מאמו הרוסיה
של בעלה. 5
החבר שלנו, מרוקז'סכין, תוקע מזלג
מפלדה אנגלית בדג שנולד בחופי נורבגיה.
כלנו פועלים מפטרים שהורדו מפגומי המגדל
שנצינו לבנות בבבל.
כלנו חניתות חלדות שדון קישוט העיף
על טהנות הרוח. 10
כלנו עדין יורים בכוכבים מסגורי עינים
רגע לפני שהם נבלעים
בשביל החלב.

בחלק הראשון של השיר (שורות 1-7) יש תיאורים הקשורים לבישול ולאכילה, ובחלק השני של השיר (שורות 8-14)

יש תיאורים הקשורים לחימה.

הסבר והדגם כיצד תיאורים אלה מסייעים בעיצוב עולמם של האנשים שהיגרו לישראל.

2. לפניך שיר מאת נידאא ת'ורי הלקוח ממחזור השירים "הדיברות" ומתחיל במילים "**הכול בניגוד**". קרא אותו, וענה על השאלה שאחריה.

הכל בנגוד
 אפא אל תלדי אותי
 אל תלדי אותי זכר
 הִזְכְּרִים בְּאַרְצִי בְּנֵי עַקְדָּה
 5 יוֹרְדִים לְמַעְמָקֵי הַשְּׂכּוֹל
 עוֹלִים לַגְּבֻעָה
 אל תלדי אותי אמי
 אל תלדי
 ואם כָּל זאת תרצי
 10 הוֹלִידֵנִי בַת
 לְפָחוֹת
 אֲתִיּה אִי־כְּשֶׁהוּ
 כָּל הַנְּגָזוֹת
 מִמִּין וְנִקְבָּה
 15 אֶהְיֶה
 אֲשֶׁה, מְשֻׁרְתָת, שְׂפָחָה אוֹלִי
 עֲלֵמָה עֲמֵלָה,
 לא מְשֻׁנָּה מֶה
 הַעֲקָר הוֹלִידֵנִי
 20 לֹא־זָכַר.

בשורה 4 המשוררת כותבת: "הִזְכְּרִים בְּאַרְצִי בְּנֵי עַקְדָּה".
 הסבר את התרומה של דברים אלה לבניית משמעות השיר.

3. קרא את השיר שלפניך. וענה על השאלה שאחריו.

כל הדורות שלפני / יהודה עמיחי

בית ראשון
 כל הדורות שלפני תרמו אותי
 קמעה קמעה כְּדִי שְׂאוּקָם כָּאֵן בִּירוּשָׁלַיִם
 בְּבַת אַחַת, כְּמוֹ בֵּית־תְּפִלָּה אוֹ מוֹסֵד צְדָקָה.
 זֶה מְחַיֵּב. שְׂמִי הוּא שֵׁם תּוֹרְמִי.
 זֶה מְחַיֵּב.

בית שני
 אֲנִי מִתְקַרֵּב לְגִיל מוֹת אָבִי.
 צוֹאֲתִי מְטִלָּאת בְּהֶרְבֵּה טְלָאִים,
 אֲנִי צָרִיף לְשָׁנוֹת אֶת חַיִּי וְאֶת מוֹתִי
 יוֹם יוֹם כְּדִי לְקַיֵּם אֶת כָּל הַנְּבוּאוֹת
 שֶׁנִּבְּאוּ אוֹתִי. שְׁלֹא יִהְיֶה שְׂקָר.
 זֶה מְחַיֵּב.

בית שלישי
 עֲבַרְתִּי אֶת שְׁנַת הָאֲרָבָעִים. יֵשׁ
 מְשֻׁרוֹת שְׂבֵהָן לֹא יִקְבְּלוּ אוֹתִי
 בְּשֵׁל כֶּה. אֵלֹה הִיִּיתִי בְּאוֹשׁוּיָךְ,
 לֹא הָיוּ שׁוֹלְחִים אוֹתִי לְעֶבֶד,
 הָיוּ שׁוֹרְפִים אוֹתִי מִיָּד.
 זֶה מְחַיֵּב.

בבית השני בשיר המשורר כותב:

"אני צריף לשנות את חיי ואת מותי [...]"

הסבר והדגם על פי השיר כולו מדוע המשורר צריך לשנות את חייו ואת מותו.

4. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריה.

דברי רקע ראשוניים / ארז ביטון

בית ראשון
 אָמִי אָמִי
 מְכַפֵּר הַשִּׁיחִים הַיְרֻקִים בְּיָרֵק אַחֵר.
 מִזֶּן הַצִּפְרִים הַמְחַלִּיבוֹת חֵלֶב מְתוֹק מְכַל מְתוֹק,
 מְעַרֵשׁ זְמִירֵי אֵלֶּף לִילָה וְעוֹד לִילָה.

בית שני
 אָמִי אָמִי
 שֶׁהִרְחִיקָה רַעוֹת
 בְּאַצְבָּעוֹת צְרִדוֹת
 בְּהִלְקָאוֹת חֶזֶה
 וּבְשֵׁם כָּל הָאֲמֵהוֹת.

בית שלישי
 אָבִי אָבִי
 אֲשֶׁר עָסַק בְּעוֹלְמוֹת
 אֲשֶׁר קָדַשׁ שְׁבִתוֹת בְּעֶרְאֵל נָקִי
 אֲשֶׁר הָיָה בְּקִי מֵאִין כְּמוֹהוּ
 בְּהִלְכוֹת בַּיִת כְּנֶסֶת.

בית רביעי
 אָנִי אָנִי
 שֶׁהִרְחַקְתִּי עֲצָמִי
 הִרְחַק אֶל תוֹךְ לְבִי
 שֶׁכְּשֶׁהִכַּל הָיוּ יְשָׁנִים
 הִיִּיתִי מְשֻׁבָּן
 הִרְחַק אֶל תוֹךְ לְבִי
 מִסוֹת קִטְנוֹת שֶׁל בֶּן
 בִּיהוּדִית
 מְרוֹקָאִית.

האם "מסות קטנות של בן" (בית רביעי) משתלבות בעולם המתואר בשיר או האם הן רכיב זר?
 הסבר והדגם את דבריך.

פרק שני — דרמה (40 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 5-8.

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"

טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

5. בכל טרגדיה הקונפליקט מניע את העלילה.
- א. הסבר את ההיבטים האישיים ואת ההיבטים האידאולוגיים שביסוד הקונפליקט בטרגדיה שלמדת. (30 נקודות)
- ב. האם קונפליקט מעין זה רלוונטי גם לימינו? הסבר והדגם את דבריך. (10 נקודות)
6. ההתנהגות של גיבורים טרגיים רבים מושפעת מדחפים ויצרים. האם קביעה זו תואמת את המתרחש בטרגדיה שלמדת? הסבר והדגם את דבריך על פי מעשיו ובחירותיו של הגיבור הטרגי ועל פי תוצאותיהם.

מחזה מודרני (מן המאה ה-19 או מן המאה ה-20)

7. במחזות רבים באים לידי ביטוי מאפיינים של החברה או של היחיד, כמו צביעות, העמדת פנים, הסתרת האמת ואשליות. הסבר והדגם כיצד מאפיין כזה או מאפיינים כאלה באים לידי ביטוי במחזה המודרני שלמדת.
8. אמצעים דרמטיים כמו אביזרי במה ותפאורה משקפים או מדגישים את הקונפליקט במחזה. מהו הקונפליקט במחזה המודרני שלמדת? הסבר כיצד שניים מן האמצעים הדרמטיים משקפים או מדגישים את הקונפליקט.

פרק שלישי – ספרי קריאה (35 נקודות)

ינה על אחת מן השאלות 9-10.

9. מישהו לרוץ אתו / דויד גרוסמן, הירח ירוק בוואדי / דודו בוסי

האם היית ממליץ לחברייך לקרוא את הספר "מישהו לרוץ אתו" אן "הירח ירוק בוואדי"?
הסבר את דבריך ובסס אותם על הנושא המרכזי של הספר, על הדמויות והיחסים ביניהן ועל סגנון הכתיבה.

10. חיי פיי / יאן מרטל, רודף העפיפונים / חאלד חוסייני, משחקי הרעב / סוזן מארי קולינס.

נער החידות ממומביי / ויקאס סווארוף.

בכל אחד מן הספרים שברשימה שלעיל הדמות המרכזית לומדת דבר מה על עצמה ו/או על סביבתה.

על פי ספר הקריאה שלמדת, ענה על שני הסעיפים א-ב שלפניך.

א. מה הדמות לומדת על עצמה ו/או על סביבתה ומה הוביל אותה ללמידה זו? הסבר והדגם את דבריך.

(25 נקודות)

ב. האם מה שלמדה הדמות בספר רלוונטי גם לחייך? הסבר את דבריך, ובסס אותם על עלילת הספר.

(10 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא בדיוקן ושינוי הזיכרון